

Innowacyjne materiały dydaktyczne do realizacji projektów edukacyjnych Goethe-Institut

Iwona Kuczkowska, Ewa Dorota Ostaszewska, Patrycja Tajer

Goethe-Institut obok bogatej oferty kulturalnej, kursów językowych, stypendiów i zbiorów bibliotecznych prowadzi szeroko zakrojoną niekomercyjną działalność edukacyjną skierowaną do nauczycieli i uczniów. W ramach oferty edukacyjnej przy współpracy z lokalnymi partnerami, nauczycielami oraz dyrektorami szkół realizuje projekty skierowane do uczniów różnego typu szkół.

Na łamach czasopisma „Języki Obce w Szkole” w latach 2012-2013 ukazały się artykuły na temat wybranych projektów Goethe-Institut, między innymi: *Mistrzowie dryblingu*, *Morze Bałtyckie: wspólny obszar – wspólna idea*.

Projekty edukacyjne Goethe-Institut mają na celu nie tylko rozbudzić zainteresowanie uczniów kulturą i językiem niemieckim oraz zmotywować do dalszej nauki, ale również, nawiązując

do aktualnych tematów, zwrócić uwagę na bieżące wydarzenia i problemy. Projekty prowadzone metodą CLIL (Content Language and Integrated Learning) równocześnie pozwalają rozwinąć wśród uczniów dodatkowe kompetencje, jak kreatywność, samodzielność i logiczne myślenie, a praca w grupach przyczynia się do integracji wszystkich uczniów

w klasie. Prowadzenie zajęć nie tylko w szkole, ale także poza jej murami, wzbogaca wiedzę uczniów o elementy spoza podręcznika, rozwija kompetencje socjalne i uwrażliwia na problemy lokalne.

Poniżej prezentujemy fragmenty scenariuszy, opracowanych w ramach trzech projektów: *Mistrzowie dryblingu*, *Morze Bałtyckie: wspólny obszar – wspólna idea* oraz *Rok Braci Grimm*. Odnośniki do pełnych wersji materiałów znajdują się przy opisach poszczególnych materiałów.

Mistrzowie dryblingu

Patrycja Tajer

Mistrzowie dryblingu to projekt edukacyjny Goethe-Institut w Warszawie, który został zainicjowany w 2012 r. z okazji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej. Projekt w innowacyjny sposób łączy tematykę piłki nożnej i język niemiecki. To niecodzienne połączenie jest sposobem na efektywne zajęcia i zwiększenie motywacji uczniów. Dzięki innowacyjnej dydaktyce w ramach zajęć szkolnych i pozaszkolnych uczniowie łatwiej uczą się języka, zdobywając dodatkowo wiedzę ogólną o Niemczech i o Polsce, o sporcie i jego roli w społeczeństwie. A ponadto – wspólne wyzwania uczą ich pracy zespołowej i integrują klasę.

Na potrzeby projektu Goethe-Institut stworzył, przy wsparciu Biura Edukacji m.st. Warszawy, obszerne materiały dydaktyczne. Obejmują one:

- podręcznik z ćwiczeniami;
- skrypt dla nauczyciela (wraz kluczem);
- płytę CD.

Materiały zostały opracowane przez native speakerów z wieloletnim doświadczeniem metodyczno-dydaktycznym, i uwzględniają wymagania podstawy programowej dla gimnazjów.

Materiały mogą znaleźć zastosowanie na dwóch poziomach językowych: A1/A2 oraz B1/B2, i są podzielone tematycznie:

- hobby;
- piłka nożna;
- Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej (EURO 2012);

- kulisy przygotowań miasta do masowych imprez sportowych;
- dziennikarstwo sportowe.

Tematy są bardzo różnorodne. Pomimo, że niektóre nawiązują do wydarzeń, które miały już miejsce, to są one ponadczasowe. Szerzą bowiem ducha sportu, zachęcają do aktywnego trybu życia oraz pomagają wyrobić postawę obywatelską oraz rozwinąć kompetencje socjalne przez pokazanie kulisy świata piłki nożnej.

Do każdego tematu zostały przygotowane materiały na pełne jednostki lekcyjne (po 45 minut), alternatywne 15-20-minutowe minilekcje oraz dwuminutowe przerywniki (mikrolekcje). Koncepcja ta pozwala nauczycielowi na indywidualne skomponowanie lekcji języka niemieckiego oraz dostosowanie jej do potrzeb, zainteresowań i poziomu uczniów.

Dodatkowo materiały dydaktyczne mogą znaleźć zastosowanie na lekcjach wychowania fizycznego, w zależności od poziomu językowego klasy. Najlepiej sprawdzą się tutaj dwuminutowe przerywniki (bardzo często pomyślane jako rozgrzewka lub krótkie zabawy językowo-sportowe w języku niemieckim) oraz płyta CD, między innymi z liczebnikami i słownictwem piłkarskim przydatnym na boisku. Na lekcjach języka niemieckiego uczniowie poznają więc słownictwo z zakresu piłki nożnej, a na lekcjach wf wykorzystują je w praktyce, ucząc się dodatkowo taktyki i techniki piłkarskiej.

W 2014 r. planowana jest trzecia edycja projektu, w której będą mogły uczestniczyć szkoły z całej Polski.

Ein Tag im Leben eines Fussballers

1. Przeczytaj harmonogram dnia Philippa Lahma.

Ein Tag von Philipp Lahm

6.00	Aufstehen/duschen	16.30-17.30	Mit dem Bus zum Hotel. Sauna. Ausruhen.
6.30	Joggen	17.30-18.00	Abendessen
7.00	Frühstücken (Müsli und Orangensaft)	18.30-19.00	Mit dem Bus zum Stadion.
9.00-12.00	Training	20.00	Fußballspiel
12.00-13.00	Mittagessen	22.30	Zurück zum Hotel. Bar.
13.30-15.30	Pause	23.30	Schlafen

2. Połącz zdania w tabeli.

Vor dem Frühstück	ist gesund.
Nach dem Frühstück	findet um 20.00 Uhr statt.
Sein Frühstück	kann er sich entspannen.
Vor dem Spiel	muss er ins Bett gehen.
Die Mannschaft fährt	mit dem Bus zum Fußballplatz.
Das Spiel	fährt er wieder zum Hotel zurück.
Nach dem Spiel	joggt er.
Vor Mitternacht	geht er zum Training.

3. Przeczytaj przebieg dnia Philippa Lahma i opisz go. Użyj do tego poniższych wyrażień. Pracujcie w grupach.

Er steht ... auf / duscht / joggt / frühstückt / isst...

Dann fährt er... / Danach geht er zum Training / zum Mittagessen / zum Abendessen

Später fährt er mit dem Bus / mit dem Auto

Um ... Uhr beginnt das Spiel / Um ... Uhr isst er Mittagessen

Vor dem Frühstück / Vor dem Training / Vor dem Spiel

Nach dem Spiel / Nach dem Essen / Nach dem Training

Er geht in die Sauna / Er ruht sich aus / Er trifft sich mit seinen Freunden

Er geht schlafen...

Am Morgen / Am Mittag / Am Nachmittag / Am Abend geht er...

Material pełnoformatowy do wydruku jest dostępny w wersji PDF na stronie www.jows.pl

Morze Bałtyckie: wspólny obszar – wspólna idea

Iwona Kuczkowska

Co mają ze sobą wspólnego nadbrzeżne turbiny wiatrowe i nauka niemieckiego? Projekt *Morze Bałtyckie: wspólny obszar – wspólna idea* to przykład, jak łącząc naukę języka obcego ze zdobywaniem wiedzy z innych przedmiotów, można prowadzić interesujące zajęcia i dodatkowo motywować uczniów.

Projekt opiera się na koncepcji nauczania dwujęzycznego CLIL (*Content and Language Integrated Learning*). Gimna-

zjaliści, ucząc się niemieckiego, jednocześnie poznają region Morza Bałtyckiego – jego geografę, faunę i florę oraz sposoby dbania o środowisko naturalne. Niemiecki staje się kluczem do zdobywania wiedzy o świecie, a nauka jest dużo efektywniejsza i bardziej interesująca.

Projekt skierowany jest do uczniów gimnazjów, którzy mają w programie język niemiecki oraz biologię lub geografę.

Przykładowe ćwiczenia ze scenariusza

Aufgabe 1

a) Ordnet die Überschriften den einzelnen Texten zu.

1. Polnische Pläne
2. Deutsche Offshore-Windkraftanlagen
3. Tourismusbranche gegen Windparks
4. Ökologische Folgen
5. Situation in der ganzen Ostsee

Überschrift 1:

Die deutsche Regierung will, dass bis zum Jahr 2020 30% des deutschen Stroms aus erneuerbaren Energien kommt. In der Ostsee gibt es schon einen großen Windpark. Er heißt Baltic 1. Baltic 1, das sind zusammen 21 Windkraftanlagen. Sie produzieren Strom für ungefähr 50.000 Haushalte. Vier andere Windparks werden sicher noch in der deutschen Ostsee gebaut.

Überschrift 2:

Deutschland ist nicht das einzige Land, das Windparks in der Ostsee hat. Dänemark hat schon neun Windparks in der Ostsee und damit die meisten, Schweden hat vier Windparks und Finnland hat wie Deutschland einen Windpark. Finnland und Schweden planen den Bau von zusammen zwei neuen Windparks.

Überschrift 3:

Und Polen? Bisher gibt es in Polen nur Onshore-Windparks, zum Beispiel an der Ostseeküste in Tymiń. Aber der polnische Energiekonzern PGE will zum Beispiel drei Offshore – Windparks in der Ostsee bauen. Sie werden Baltica 1, Baltica 2 und Baltica 3 heißen. Und drei andere Firmen wollen auch Windparks bauen.

Überschrift 4:

Windenergie ist gut für die Umwelt, weil kein CO2 produziert wird. Aber Offshore-Windparks bringen auch Probleme für die Umwelt mit sich. So fürchtet man, dass der Bau von Windparks für den Schweinswal nicht gut ist. Während des Baus gibt es sehr viel Lärm. Und auch später produzieren Windparks Schall. Und Windparks können die Seevögel stören. Es gibt die Gefahr, dass Vögel in eine Windkraftanlage fliegen und sterben.

Überschrift 5:

Skeptisch ist vor allem die Tourismusbranche. Sie glaubt, dass die Touristen nicht mehr kommen, wenn man am Horizont der Ostsee Windparks sehen kann. Sie fürchten auch, dass Schiffe mit Windkraftanlagen kollidieren und dann Öl die Strände verschmutzt.

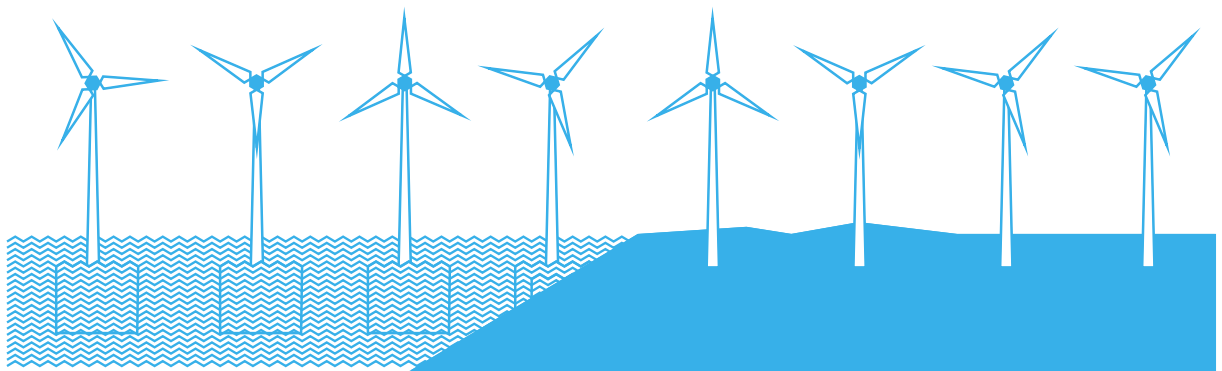
b) Entscheidet, ob die Aussagen richtig oder falsch sind.

		richtig	falsch
1.	30% der Deutschen wollen erneuerbare Energie.		
2.	In Zukunft gibt es 5 deutsche Windparks in der Ostsee.		
3.	Dänemark steht bei den Windparks an erster Stelle.		
4.	Polen will keine Offshore-Windparks in der Ostsee.		
5.	Offshore-Windparks haben auch negative Effekte auf die Umwelt.		
6.	Schweinswale stört der Lärm, wenn man Offshore-Windparks baut.		
7.	Die Tourismusbranche ist für Windparks.		

**c) Vergleicht die Angaben der Onshore-Windkraftanlage in Tymień und des Offshore – Windparks Baltic 1.
Welcher Windpark ist größer, welcher hat mehr Leistung, welcher hat mehr gekostet?**

	Baltic 1	Tymień
Windkraftanlagen	21	25
Potentielle Leistung jeder Windkraftanlage	2,3 Megawatt	2,0 Megawatt
Potentielle Gesamtleistung	48,3 Megawatt	50 Megawatt
Kosten	200 Millionen Euro	240 Millionen Złoty

Welche Information fehlt hier, um die beiden Windparks gut vergleichen zu können?

Material pełnoformatowy do wydruku jest dostępny w wersji PDF na stronie www.jows.pl

Rok Braci Grimm

Ewa Dorota Ostaszewska

Sto lat temu, w grudniu 1812 r., ukazały się po raz pierwszy drukiem *Baśnie dla dzieci i dla domu* zebrane i spisane przez Braci Grimm. Jacob i Wilhelm Grimmowie postanowili ocalić je od zapomnienia, gdyż istniały one wyłącznie w przekazie ustnym. Nikt wówczas nie przypuszczał, że baśnie te zostaną przetłumaczone na 160 języków i staną się – po *Biblii* Lutra – najbardziej znaną niemiecką książką.

Z tej okazji obchodzono w Niemczech rok 2012 jako *Rok Braci Grimm*, a Goethe-Institut przygotował szereg szkoleń dla nauczycieli pragnących wykorzystać temat baśni na lekcjach. Ukoronowaniem tych działań była wystawa interaktywna *Baśniowe Światy*, pokazywana w wielu krajach, a w Polsce – w Warszawie i Krakowie w listopadzie i grudniu 2012 r. Do odwiedzenia wystawy zaprosiliśmy wszystkich, ale dla uczniów uczących się języka niemieckiego przygotowaliśmy ofertę szczególną, wpisując ją w ramy programu *Pozaszkolne miejsca nauki*.

Zaproponowaliśmy dwie lekcje języka niemieckiego. Chcieliśmy wykorzystać okazję spotkania z kulturą i językiem niemieckim z dala od Niemiec i dać uczniom możliwość autentycznego użycia języka, uzyskania w tym języku nowych informacji i przeżycia w nim pozytywnych emocji. Ważnym elementem było także zaplanowanie zajęć, aby uczniowie mogli kształcić i rozwijać różnego typu kompetencje, w tym kompetencję społeczną.

Zadanie to nie było łatwe, bo choć wszyscy lubimy baśnie, powszechne jest błędne przekonanie, że są one przeznaczone tylko dla małych dzieci. Cóż więc mają robić na wystawie *Baśniowe Światy* gimnazjaliści i licealiści, zwłaszcza jeśli od

niedawna uczą się języka niemieckiego? Bracia Grimm znani są w Polsce głównie jako autorzy okrutnych bajek (sic!), więc zwiedzanie tego typu wystawy nie wszystkim wydawało się oczywiste. Wystawa – inspirująca i nowoczesna, zaprojektowana i wykonana w Niemczech – wymagała od zwiedzających znajomości języka niemieckiego na poziomie C. Tę trudność udało się pokonać, przygotowując różne arkusze pracy i scenariusze lekcji, dopasowane do wieku uczniów, ich poziomu znajomości języka i liczebności grup.

Zadanie przeprowadzenia lekcji powierzone zostało doświadczonym nauczycielom języka niemieckiego z Goethe-Institut.

Wszyscy uczniowie i nauczyciele witani byli w w języku niemieckim. W tym języku przedstawiali się prowadzący oraz uczniowie, mający często pierwszy raz okazję użycia języka niemieckiego w autentycznej sytuacji. Wprowadzenie do wystawy odbywało się dwujęzycznie lub tylko w języku polskim. Osoby prowadzące spotkanie opowiadały o braciach Grimm i ich baśniach, dobierając treść do wieku słuchaczy. Małym dzieciom przypominaliśmy znane baśnie i opowiadaliśmy o dzieciństwie Grimmów. Z uczniami starszymi rozmawialiśmy o życiowych decyzjach braci, różnicach w kolejnych wydaniach baśni i interpretacji zachowań ich bohaterów. Najstarszych uczniów staraliśmy się zainteresować interpretacjami baśni i ich aspektami psychologicznymi oraz terapeutycznymi wykorzystywanymi we współczesnych psychoterapiach oraz miejscem baśni w życiu dorosłych. Celem tej części lekcji było uwrażliwienie odwiedzających na uniwersalne wartości baśni, przybliżenie postaci Jacoba i Wilhelma Grimmów oraz wzbudzenie zainteresowania wystawą.

Uczniowie wykonywali zadania znajdujące się na arkuszach pracy i szukali odpowiedzi na postawione pytania. Mieli też możliwość przejścia po siedmiu stacjach prezentujących najważniejsze motywy niemieckich baśni i współczesnych bohaterów. Wykonywali przy tym zadania językowe, porównywali odgłosy zwierząt w różnych językach, szukali imion bohaterów w książkach, zastanawiali się nad cechami języka baśni i efektami filmowymi, słuchali baśni w oryginale i bawili się efektami akustycznymi. Wystawa stawiała pytania, nie dając gotowych odpowiedzi, ale zachęcając odwiedzających do refleksji.

W kolejnej części lekcji uczniowie pracowali sami – bez pomocy nauczycieli. Samodzielnie decydowali o kolejności wykonywanych zadań i czasie poświęconym na pracę i zabawę. Wyraźnie można było zaobserwować zaangażowanie większości uczniów i wysoką motywację do pokonania trudności bez pomocy nauczycieli. Praca w grupach przyczyniła się z pewnością do dalszego rozwoju kompetencji społecznej uczniów.

Po upływie 30–45 minut (zależnie od wieku uczniów) nauczyciel prowadzący omawiał z uczniami wyniki w języku niemieckim.

Ostatnia część pobytu uczniów na wystawie poświęcona była jednej z baśni. Najczęściej czytany był ostatni, lecz zupełnie nieznan w Polsce fragment baśni o Czerwonym Kapturku (a czy Państwo może wiecie, ile wilków spotkał Czerwony Kapturek?). Zależnie od poziomu grupy, fragment ten czytany był po niemiecku lub dwujęzycznie.

Inną propozycją było opowiadanie z wykorzystaniem teatryku Kamishibai. Język baśni jest trudny i zrozumienie ich

w języku niemieckim wymaga wizualizacji. Chcąc zachować niecodzienny charakter wydarzenia, zdecydowaliśmy się na Kamishibai – teatr ilustracji, zwany też sztuką teatralną na papierze. Jest to tradycyjna japońska sztuka opowiadania historii za pomocą obrazków wykonanych na kartonowych planszach. Opowiadanie z użyciem tej techniki pomagało słuchającym śledzić akcję opowiadania, wypełniając luki w rozumieniu poprzez patrzenie na ilustracje. Symboliczny charakter ilustracji pozostawiał miejsce na wyobraźnię słuchaczy, pozwalał zanurzyć się w języku i przeżyć w nim emocje. Uczniom początkującym lub nieznającym jeszcze języka opowiadaliśmy baśnie, wplatając w kluczowych dla zrozumienia momentach informacje w języku polskim. Obowiązywała przy tym zasada, że język niemiecki był językiem emocji, towarzyszyła mu modulacja głosem i gesty oraz mimika, a język polski miał jedynie funkcję pomostową i informacyjną.

Wystawa cieszyła się ogromnym zainteresowaniem – w Warszawie odwiedziło ją w ciągu dwóch tygodni 2,3 tys. osób. Uczniowie chwalili sposób prezentacji, a nauczyciele podkreślali jej innowacyjny charakter. Jesteśmy przekonani, że ta forma uczenia się zdała egzamin i mamy nadzieję, że zachęci ona nauczycieli do wykorzystywania innych pozaszkolnych miejsc nauki, a może nawet do samodzielnej ich organizacji.

Czego nauczyli się uczniowie? Nie testowaliśmy wyników, ale uśmiech na twarzach opuszczających salę po dwóch intensywnych godzinach pozwala nam wierzyć, że więcej niż paru nowych słów.

Przykładowe ćwiczenia ze scenariusza

1. Verbindet die richtigen Reimpaare: (Połączcie rymowanki:)

a. Die guten ins Töpfchen...	wer knuspert an meinem Häuschen?
b. Spieglein, Spieglein an der Wand...	dass ich Rumpelstilzchen heiß!
c. Knusper, Knusper, Knäuschen...	wer ist die Schönste im ganzen Land?
d. Ach wie gut, dass niemand weiß...	die Schlechten ins Kröpfchen!

2. Wie heißen die Zitate auf Polnisch? (Co znaczą te cytaty po polsku?)

3. Und zu welchem Märchen gehören diese 4 Zitate? (Z jakich bajek pochodzą te cztery cytaty?)

4. Verbindet den deutschen Märchentitel mit dem passenden polnischen Namen! Welche Märchen kennt ihr?

(Połączcie niemieckie tytuły baśni z ich polskimi odpowiednikami! Jakie baśnie znacie?)

Schneewittchen	Kopciuszek
Sterntaler	Stoliczku, nakryj się
Das tapfere Schneiderlein	Królewna Śnieżka
Frau Holle	Czerwony Kapturek
Rumpelstilzchen	Miejscy muzykanci z Brem
Rotkäppchen	Rumpelszyk
Der Wolf und die sieben Geißlein	Gwiazdne talary
Der Froschkönig	Rozpunka
Hänsel und Gretel	O wilku i siedmiu kozłatkach
Dornröschen	Jaś i Małgosia
Aschenputtel	Dzielny krawczyk
Die Bremer Stadtmusikanten	Pani Zamięć
Tischlein deck dich	Żabi Król albo Żelazny Henryk
Rapunzel	Śpiąca królewna

Materiał pełnoformatowy do wydruku jest dostępny w wersji PDF na stronie www.jows.pl

Iwona Kuczkowska

Absolwentka filologii germańskiej i stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Warszawskim. Stypendystka Ministerstwa Edukacji Narodowej w Wiedniu. Koordynator projektów edukacyjnych i językowych EUNIC w Goethe-Institut w Warszawie.

Patrycja Tajer

Absolwentka Wydziału Filologii Germańskiej UW. Koordynatorka projektów edukacyjnych w Goethe-Institut, odpowiedzialna m.in. za współpracę w ramach projektu *DELFORT*, szkolenia dla nauczycieli oraz promocję języka niemieckiego.

Ewa Dorota Ostaszewska

Absolwentka Instytutu Germanistyki i Podyplomowego Studium Nauczania Języków Obcych Uniwersytetu Warszawskiego. Do 2000 r. wykładowca na Uniwersytecie Warszawskim i nauczycielka języka niemieckiego w Goethe-Institut. Od roku 2000 koordynatorka projektów edukacyjnych w Goethe-Institut w Warszawie. W roku 2012 koordynatorka projektu *Rok Braci Grimm* w regionie Europy Środkowowschodniej.